

Rutin för rapportering av olycka, tillbud och riskobservation

Målet med förebyggande arbetsmiljöarbete är att det inte ska inträffa arbetsskador på arbetsplatsen. En dålig arbetsmiljö yttrar sig ibland i olycksfall, tillbud eller arbetssjukdomar.

VAD ÄR EN RISKOBSERVATION – ”AHA!”?

Med riskobservation menas när man upptäcker ett fel, en risk eller en brist som skulle kunna leda till olycksfall eller tillbud. Som exempel på risker är att man t ex. vid skolor ser backande bilar på gatan utanför, eller vid en förskola varje måndagsmorgon hittar en massa fimpar på gården, eller hotfulla personer inom vården. Det kan också vara relaterat till skadlig återkommande stress och/eller upplevd hög arbetsbelastning som riskerar leda till ohälsa.

VAD ÄR ETT TILLBUD – ”OJ!”?

Ett tillbud är en oplanerad händelse, dvs. en avvikelse från det normala händelseförloppet i ett arbetsmoment, som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall. Det är en så kallad ”nästan-olycka” där någon hade kunnat skada sig men ingen kom till skada. Även händelser av psykisk art kan vara tillbud, exempelvis hot och trakasserier. Att rapportera tillbud ingår som en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet för att få fram vilka risker och brister som finns i arbetsmiljön, och för att kunna åtgärda dessa.

Exempel på tillbud:

- I vården och i skolan kan det exempelvis vara hot om våld, slag, sparkar - händelser som inte medfört personskada.
- Vid arbete med teknisk utrustning kan det handla om inträffade händelser eller förhållanden som innebär en arbetsskaderisk etc.

Exempel på allvarliga tillbud (allvarlig fara för liv och hälsa):

- Knivhot eller hot med skjutvapen (t ex vid rån)
- Incident med risk för våld
- Explosionsljud som kan skada hörseln
- Fall av föremål som kan orsaka allvarliga personskador
- Fall i trappor, stegar eller ställningar
- Felaktiga funktioner hos farliga maskiner eller i skyddsutrustning
- Läckage av farliga ämnen

VAD ÄR EN OLYCKA – ”AJ!”?

Att halka eller falla, skära sig på en kniv, klämma sig i en maskin eller utsättas för hot och våld är exempel på olycksfall som kan förekomma i arbetsmiljön. Den vanligaste arbetsolyckan orsakas av lyft eller annan ansträngande rörelse. Den näst vanligaste är så kallade fallolyckor. De orsakas oftast av halt underlag.

VAD ÄR EN ARBETSSKADA?

Med arbetsskada menas alla skador och sjukdomar som uppkommit till följd av arbetet eller arbetsförhållandena. En arbetsskada kan vara:

- Olycksfall i arbetet (en händelse som är kortvarig, i viss mån ovanlig och oförutsedd)
- Färdolycksfall (exempelvis olycka på väg till eller från arbetet)
- Arbetssjukdomar (förlitningsskador, hörselskador etc. men också psykiskt påfrestande förhållanden som kan ge upphov till psykiska eller psykosomatiska sjukdomar)
- Smittsamma sjukdomar (smittsamma sjukdomar av mer allvarligt slag som man ådragit sig på grund av eller genom arbetet).

ANMÄLAN OM OLYCKOR, TILLBUD OCH RISKER

Uppkomna olyckor, tillbud och riskobservationer ska snarast möjligt rapporteras i KIA, som är kommunens webbaserade verktyg för att förebygga, följa upp och vidta åtgärder inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. En länk till anmälningsskeden för inrapportering finns på kommunens webbsida www.vindelns.se/personalsidor. Arbetsmiljöansvarig chef har behörighet att hantera inkommen anmälan samt ta ut statistik och rapporter över inrapporterade händelser i systemet, medan skyddsombudet har läsbehörighet.

OLYCKA OCH TILLBUD SKA UTREDAS

Olycksfall där någon skadats ska självklart utredas. Händelser och situationer som skulle ha kunna leda till att någon blivit skadad, så kallade tillbud, ska också utredas. Krav på att utreda allvarliga tillbud och olycksfall finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete, 9 § (AFS 2001:1).

En enkel tumregel säger att det går tio tillbud på varje arbetsolycka. Det är de små oönskade händelserna och tillbudena som ger en fingervisning om var säkerheten behöver förbättras. För information om hur du som chef systematiskt utreder tillbud och olycksfall se broschyren *Varför hände det?* i Chefshandboken på kommunens personalsidor. Utredning sker normalt i dialog med arbetsplatsens skyddsombud.

ANMÄLAN TILL FÖRSÄKRINGSKASSAN

När en anställd råkar ut för en olycka ska han/hon omedelbart anmäla detta till arbetsgivaren (närmaste chef/arbetsledare) som i sin tur är skyldig att snarast anmäla händelsen till Försäkringskassan.

Anmälan kan göras antingen direkt i KIA eller också via webben. Under fliken *Anmäl olycka och tillbud* i Chefshandboken på kommunens personalsidor finns en länk till webbsidan anmalarbetsskada.se. På personalsidorna finns även tillgång till information om vilka ersättningar som gäller vid sjukdom och arbetsskada. Arbetsskadeanmälan innebär inte att arbetsgivaren godkännt skadan som arbetsskada, det beslutet fattar Försäkringskassan.

ANMÄLAN TILL ARBETSMILJÖVERKET

Anmälan till Arbetsmiljöverket är obligatorisk och ska ske omgående vid allvarlig olycka samt vid annan skadlig inverkan i arbetet som orsakat dödsfall, svår personskada eller skada som drabbat flera arbetstagare samtidigt. Anmälan ska också göras vid allvarligt tillbud som inneburit fara för liv eller hälsa. Se vidare i Chefshandboken på kommunens personalsidor under fliken *Anmäl olycka och tillbud* samt på Arbetsmiljöverkets webbsida www.av.se. Anmälan kan även göras direkt i KIA.

ANMÄLAN OM ERSÄTTNING

Den skadedrabbade kan begära ersättning från:

- **Försäkringskassan** via blanketten *Ansökan om ersättning vid arbetsskada*, som efter ifyllnad skickas till Försäkringskassan.
- **AFA försäkring, trygghetsförsäkring vid arbetsskada TFA-KL** vid olycksfall i arbetet, färdolycksfall, arbetssjukdom eller i vissa fall en smittosam sjukdom som uppkommit i arbetet.
- För information och skadeanmälningsblankett se kommunens personalsidor under fliken *Försäkringar vid sjukdom och arbetsskada*, eller AFA:s webbsida www.afaforsakring.se samt www.forsakradviajobbet.se.
- Anmälan via blankett ska undertecknas av den sökande och av chefen och skickas till AFA Försäkring, 106 27 Stockholm. Anmälan kan även göras via webben, se kommunens personalsidor under fliken *Försäkringar vid sjukdom och arbetsskada*.